

ПЕДАГОГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Реєстраційний номер: 0123U100167

Роки виконання: 2023 – 2025 рр.

Назва пріоритетного напрямку: Повна загальна середня освіта.

Спеціалізована освіта.

Науковий керівник: О. В. Онопрієнко, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу початкової освіти імені О. Я. Савченко.

Результати аналітико-констатувального етапу дослідження «Педагогічне управління розвитком навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів»

У 2023 році відповідно до завдань наукової роботи співробітниками відділу початкової освіти імені О.Я. Савченко *досліджено* особливості організації навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів у реаліях воєнного стану. Шляхом онлайн-опитування вчителів *встановлено* чинники, що негативно позначаються на формуванні в учнів навчальних умінь.

Уточнено полісемантичні значення ключових понять дослідження: педагогічне управління, способи педагогічного керівництва; *конкретизовано* розподіл функцій управління між учителем і учнями з огляду на розвиток навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів; зміст вихідних понять дослідження у диференціації суті прямого і непрямого педагогічного управління. *Виокремлено* особливості сучасних молодших школярів, які необхідно враховувати під час навчальної взаємодії з ними.

Обґрунтовано сукупність педагогічних умов, що забезпечують розвиток та вдосконалення умінь учнів 1-2 класів усвідомлено сприймати та розуміти усну інформацію; управління розвитком навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів на уроках читання та роботи з дитячою книжкою у 3 – 4 класах з урахуванням освітніх реалій воєнного стану.

Розроблено інструментарій діагностування навчальних можливостей учнів у засвоєнні програмового змісту з української мови та читання, математики, інтегрованого курсу «Я досліджую світ», апробація якого дасть змогу з'ясувати втрати в навчанні учнів за різних форматів його організації.

Підготовлено аналітико-методичні матеріали щодо характеристик виявлених прогалин в засвоєнні програмового змісту з інтегрованого курсу української мови та читання, математики, «Я досліджую світ»; сформовано пропозиції щодо оновлення змісту початкової освіти з урахуванням умов воєнного стану.

Розпочато *констатувальний експеримент*, у межах якого вчителів-експериментаторів ознайомлено з особливостями діагностувальних процедур із завданнями для вивчення досяжності учнями 1-4 класів програмового змісту; проведено пілотне дослідження особливостей навчально-пізнавальної діяльності

учнів на уроках української мови і читання, математики, інтегрованого курсу «Я досліджую світ». Здійснено первинну діагностику втрат у навчанні математики учнів 1 – 4 класів, які проживають на територіях, постраждалих через воєнні дії.

Теоретико-експериментальні результати даного етапу дослідження *узагальнено й презентовано* у статтях і матеріалах конференцій, семінарів, педагогічних читань; у рукописі збірника аналітичних матеріалів «Оновлення змісту початкової освіти з урахуванням умов воєнного стану»; в опублікованих методичних рекомендаціях «Діагностика та механізми подолання втрат у навчанні молодших школярів».

У складі робочої групи МОН України *підготовлено* для громадського обговорення доповнення до Державного стандарту початкової освіти, що забезпечують умови формування навичок психологічної самопомоги учнів, розвитку їхнього ментального здоров'я.

Педагогічне управління розвитком навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ» (складник – громадянська освіта)

*Н. М. Бібік,
доктор педагогічних наук,
професор, академік НАПНУ,
головний науковий співробітник відділу
початкової освіти імені О.Я. Савченко
Інституту педагогіки НАПН України*

Аналіз досвіду впровадження Концептуальних засад модернізації початкової освіти за концепцією НУШ виявив ефективність дидактико-методичних вимог до управління розвитком навчально-пізнавальною діяльністю учнів з урахуванням особливостей їхніх пізнавальних процесів.

Метою громадянської освіти у нормативних документах початкової школи визначено створення умов для орієнтування учнів в історичному часі та соціальному просторі; знаходити та опрацьовувати доступну для себе інформацію, пояснювати її зміст, передавати враження і думки.

Компетентнісно орієнтований підхід вбачається в удосконаленні позитивних моделей поведінки у громадських місцях; накопиченні досвіду взаємодії з іншими в ситуаціях участі в громадянсько значимій діяльності.

У вітчизняній психології управління розвитком навчальної діяльності учнів розглядається переважно як регуляція (саморегуляція) когнітивної, мотиваційної, емоційної сторін. З'ясовано, що оптимальний розподіл функцій управління між учителем і учнями позитивно впливає на розвиток навчально-пізнавальної діяльності.

Встановлено, що набуття громадянської компетентності як результату освіти ефективно забезпечується шляхом взаємодії індивіда з середовищем, що може стати результатом спільної діяльності учнів у різних формах співпраці.